

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เชียงตุง คือจังหวัดหนึ่งของรัฐฉานในประเทศเมียนมาร์ ที่ยังคงสภาพความเป็นสังคมจารีต ซึ่งหมายถึงวิถีการดำรงชีวิตที่เรียบง่าย แต่มั่นคงและถาวร ประชาชนอยู่ร่วมกันด้วยการพึ่งพาอาศัยกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนพืชพรรณธัญหาร หมูเห็ดเบ็ดไก่ ลงแขกทำนามาอย่างยาวนานสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ลักษณะสังคมของเชียงตุงมีความใกล้เคียงกับประเทศไทยในอดีตราวสามสิบถึงสี่สิบปีที่ผ่านมา ซึ่งไม่ได้หมายความว่าเชียงตุงจะมีความล้าหลังในทุกๆ อย่างในทางกลับกันลักษณะอารยธรรมที่แนบแน่นในวิถีชีวิตของประชาชนที่ดุ่มั่นคงและเสื่อมสลายได้ยาก กลับเป็นปัจจัยสำคัญในการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดีงาม และไม่โอนอ่อนไปตามสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มากกระทบ จนทำให้สูญเสียจารีตประเพณีที่ดีงามไป แต่ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าบางสิ่งบางอย่างในสังคมเชียงตุง ก็มีความเปลี่ยนแปลงไปไม่น้อยตามสภาพเศรษฐกิจและผลกระทบจากการบริหารบ้านเมืองของผู้ปกครอง ซึ่งไม่ต่างจากทั่วทุกประเทศย่อมมีความเปลี่ยนแปลงตามฐานปัจจัยสำคัญสามประการ ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่กระทบและเชื่อมโยงกันเป็นวัฏจักร

ตามทัศนคติของผู้ที่เคยไปเยือน ต่างรู้สึกประทับใจถึงสภาพสังคมปัจจุบันในคราบอารยธรรมของประวัติศาสตร์ที่ยังความสงบร่มเย็น ประชาชนในท้องถิ่นอยู่กันอย่างพอเพียง และดูเรียบง่าย ซึ่งกลายเป็นความประหลาดใจของหลายๆ คน ที่มองถึงความเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจ ซึ่งเชียงตุงเองแม้จะมีพื้นที่ราบเป็นส่วนใหญ่และมีความอุดมสมบูรณ์ในทรัพยากรธรรมชาติมาก ก็ไม่ใช่ฐานการผลิตสินค้าหรือเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมใหญ่ๆ แต่กลับเป็นจุดพักเพื่อกระจายถ่ายสินค้าซึ่งมาจากจีนบ้าง และจากในรัฐอื่นๆ ของประเทศเมียนมาร์บ้าง ซึ่งก็บ่งบอกถึงปริมาณเม็ดเงินมหาศาลที่หมุนเวียนไปมาภายในเชียงตุง แต่เชียงตุงกลับมีสภาพสังคมที่ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง คือเป็นอย่างไรรักเป็นอย่างนั้น โดยสังเกตได้จากลักษณะทางกายภาพอันหมายถึงที่ดิน สิ่งปลูกสร้างรวมถึงการแต่งกายและอาหารการกินของประชาชนก็ยังเป็นอยู่เหมือนเดิมเช่นอดีตที่ผ่านมา ซึ่งเป็นเรื่องแปลกแต่เป็นความจริงที่สังคมมีลักษณะสวนทางกับการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ แต่เมื่อมองเชิงลึก คือศึกษาลงไปอย่างใกล้ชิดถึงวัฒนธรรมของประชาชนเชียงตุงก็อาจได้คำตอบว่า นั่นคือเหตุผลสำคัญซึ่งแม้จะถูกแทรกซึมด้วยสิ่งแวดล้อมภายนอกแต่ก็ไม่อาจเปลี่ยนแปลงภาพรวมทั้งหมดของเชียงตุงไปได้

ด้วยเหตุดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยซึ่งมีความสนใจและรู้สึกมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับอารยธรรมการใช้ชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นเชียงตุง และได้มีโอกาสทำงานในด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนามาเป็นเวลากว่าสิบปี จวบจนถึงทุกวันนี้ก็ยังคงเดินทางไปกลับเชียงตุงเพื่อร่วมทำงานกับคณะสงฆ์ที่นั่นตามโอกาสต่างๆ และเพื่อศึกษาการวิถีการดำเนินชีวิตของชาวเชียงตุงอย่างมีความสุขในแบบวิถีการดำรงชีวิตที่เรียบง่ายท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอกที่แทรกซึมเข้ามาในท้องถิ่นเชียงตุงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมไต ในเชียงตุง ทั้งนี้ก็เพื่อศึกษาถึงสภาพลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันซึ่งต่อเนื่องมาจากอดีต โดยจะมุ่งศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านต่างๆ และสภาพปัญหาอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมในทางลบ และอีกมุมหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ก่อให้เกิดการพัฒนาให้ท้องถิ่นเชียงตุงได้มีความเจริญก้าวหน้ามาจนถึงทุกวันนี้ จึงนำมาซึ่งการศึกษาวิจัยในหัวข้อ “การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมไต ในเมืองเชียงตุง รัฐฉาน สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์” ซึ่งผลวิจัยที่ได้จากการศึกษานอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองในด้านความรู้ความเข้าใจแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการอ้างอิงหรือศึกษาของนิสิตและประชาชนผู้สนใจในเรื่องของเชียงตุง และที่สำคัญผลงานการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำไปเสนอต่อผู้มีบทบาทในการปกครองท้องถิ่นเชียงตุง เพื่อจะได้นำไปพิจารณาเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของเมืองเชียงตุงต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาถึงสภาพลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมไต ในเชียงตุง รัฐฉาน สาธารณรัฐเมียนมาร์

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาปัญหาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไต ในเชียงตุง รัฐฉาน สาธารณรัฐเมียนมาร์

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไตและแนวทางการพัฒนาสังคมในเชียงตุง รัฐฉาน สาธารณรัฐเมียนมาร์

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาผ่านเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๓.๑ ด้านเนื้อหา : งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของประชาชนไทในเมืองเชียงตุง รัฐฉาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และปัญหาจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทควบคู่กับการพัฒนาสังคม จากนักวิชาการ ทฤษฎี กลยุทธ์ และ แผนการพัฒนาสังคม โดยการศึกษาทั้งหมด ๘ ด้านที่สำคัญ ได้แก่

- ๑) ด้านครอบครัว (Family)
- ๒) ด้านการศึกษา (Education)
- ๓) ด้านศาสนา/ภาษา (Religion and Language)
- ๔) ด้านเศรษฐกิจ (Economy)
- ๕) ด้านการเมืองการปกครอง (Politic and Administration)
- ๖) ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (Environment and Healthy)
- ๗) ด้านวัฒนธรรม/ประเพณีไท (Tai's culture and Tradition)
- ๘) อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไท (Tai Identity)

๑.๓.๒ ด้านเอกสาร : โดยการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมไท ในเชียงตุง รัฐฉาน จากแหล่งข้อมูลดังนี้

๑. ปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ (รวมถึง ฉบับ CD-ROM) การลงภาคสนามและสัมภาษณ์

๒. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ หนังสือ บทความ เอกสารวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ทั้งภาคภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาไท (จีน ลื้อ ไตโหลง) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (อินเทอร์เน็ต) ตามแนวทางทฤษฎีทางการพัฒนาสังคม

๓. และใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) จากหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร มาประกอบด้วยร่วมกันได้แก่ ตำนาน และคำวกลอนขอ ซึ่งมีความเชื่อมโยงทางศาสนา คติ ความเชื่อ สังคมและวัฒนธรรม ตามประเด็นที่เป็นไปเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนา

๑.๓.๓ ด้านพื้นที่ : เฉพาะในเขตเวียงเชียงตุง ๕ เขตเท่านั้น

๑.๓.๔ ด้านประชากร : สัมภาษณ์จากบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ๑๕ รูป/คน ประกอบด้วย

๑. นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในเมืองเชียงตุง รัฐฉาน ๕ รูป/คน
๒. ผู้นำชุมชนในเมืองเชียงตุง ๕ รูป/คน
๓. นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเชียงตุงและผู้ทรงคุณวุฒิในเมืองไทย ๕ รูป/คน
- ๑.๓.๕ ด้านระยะเวลา: ดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖ ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๘

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๔.๑. สภาพลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมไต ในเชียงตุง รัฐฉาน สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ มีสภาพลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง ?
- ๑.๔.๒. ปัญหาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไต ในเชียงตุง รัฐฉาน สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ เป็นอย่างไรบ้าง ?
- ๑.๔.๓. มีข้อเสนอแนะต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมไตและแนวทางการพัฒนาสังคมในเชียงตุง รัฐฉาน สาธารณรัฐเมียนมาร์ อย่างไรบ้าง ?

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ การพัฒนา หมายถึง การแปรจากสภาพหนึ่ง สู่สภาพหนึ่งในทางที่ดีขึ้น หรือได้แก่การพัฒนาให้มีความความเจริญก้าวหน้าขึ้นกว่าสภาพเดิม

๑.๕.๑ ปัญหา หมายถึง สภาพข้อขัดข้อง, อุปสรรค, ความยากลำบาก ความต้านทาน, ความบกพร่อง, ข้อสงสัย, หรือความไม่สอดคล้องที่ปรากฏขึ้น ซึ่งขัดขวางมิให้ประสบผลสำเร็จ

๑.๕.๒ การเปลี่ยนแปลง หมายถึง การไม่เป็นอย่างเก่าผิดไปจากเดิม ของการอยู่ร่วมกันของมนุษย์โดยมีลักษณะความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันหลายรูปแบบ เช่น อาชีพ อายุ เพศ ศาสนา ฐานะที่อยู่อาศัย ฯลฯ สำหรับระบบสังคมที่รวมถึงสิ่งมีชีวิตประเภทอื่นนอกเหนือจากมนุษย์อาจใช้คำว่าระบบนิเวศซึ่งมีความหมายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตต่างๆกับสภาพแวดล้อม สังคมของมนุษย์เกิดจากกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจร่วมกันเกือบทุกด้าน เช่น ประเทศ จังหวัด และอื่นๆ และมักจะมีวัฒนธรรมหรือประเพณีรวมถึงภาษา การละเล่นและอาหารการกินของตนเองในแต่ละสังคม

๑.๕.๓ สังคมและวัฒนธรรมไต หมายถึง การอยู่ร่วมกันของชนชาติพันธุ์หนึ่งในเชียงตุง เฉพาะไต (ไท) คือ ไตจีน ไตหลวง ไตลื้อ ไตเหนือ และไตดอยเท่านั้น เช่น ด้านครอบครัว

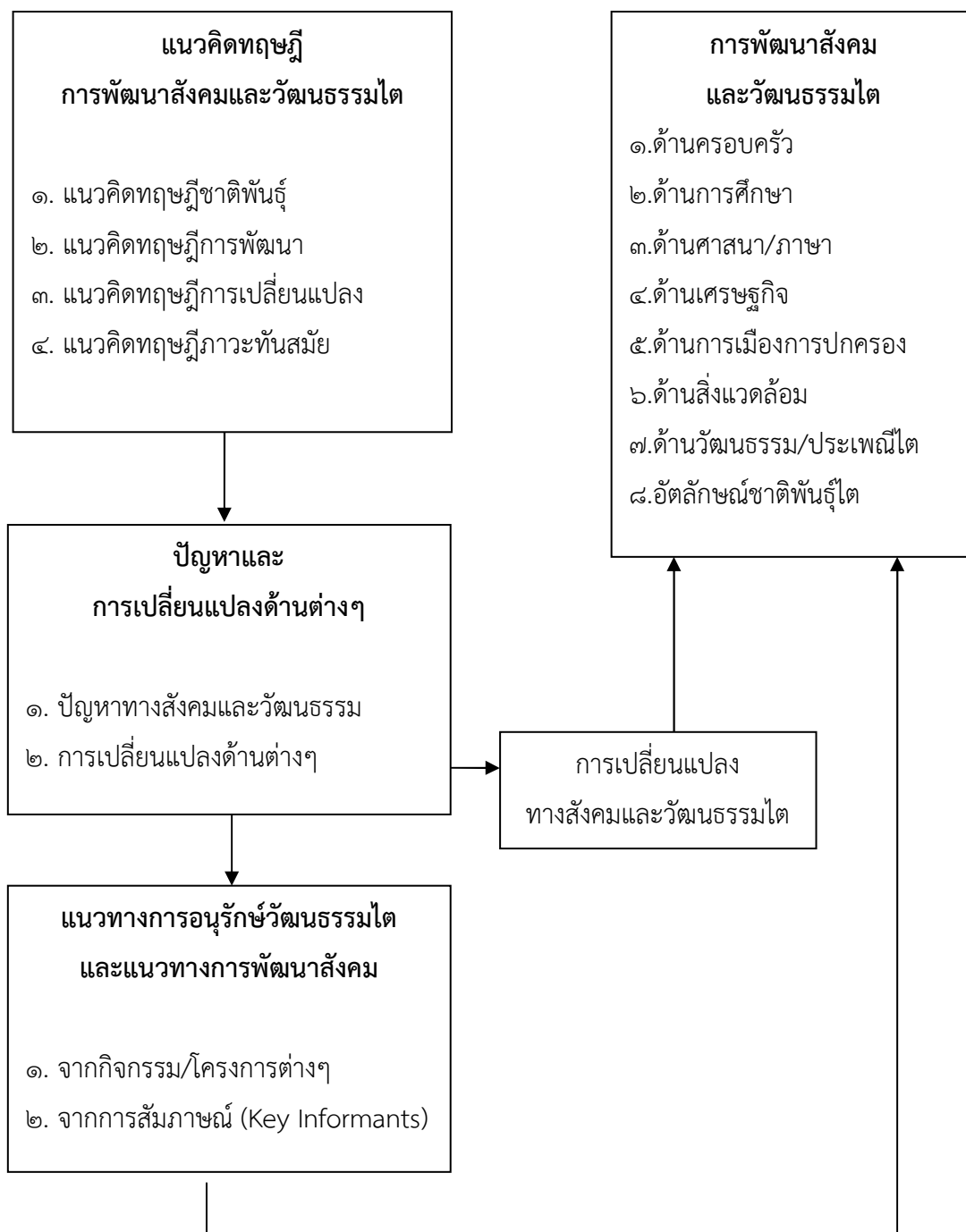
ศาสนา การศึกษา ด้วยมีวัฒนธรรมอันเป็นลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงามของสังคมได้ด้วย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีของประชาชน, ทั้งทางจิตใจและทางวัตถุ ของวัฒนธรรมใด: ขึ้น ลื้อ ไตใหญ่ (โหลง) ไตเหนือ ไตคอยเท่านั้น เช่น อาหารการกิน, ภาษา, การพูด, เสื้อผ้าอาภรณ์ ฯลฯ

๑.๕.๔ เชียงตุง หมายถึง ชื่อจังหวัดหนึ่งในรัฐฉานตะวันออก ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ คำขวัญว่า “๓ จอม ๗ เชียง ๑๒ ประตู่เวียง ๙ หนอง เมืองร้อยวัด”

๑.๕.๕ รัฐฉาน หมายถึง รัฐหนึ่งในจำนวน ๗ รัฐ ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

๑.๕.๖ สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ หมายถึง ประเทศที่มีพื้นที่การปกครองแบ่งออกเป็น ๗ มณฑล (เขต) ๗ รัฐ ๖ เขตปกครองตนเอง และเขตปกครองพิเศษ คือ เนย์ปีดอว์ (Nay Pyi Daw) ซึ่งประกอบด้วยคนหลายชาติพันธุ์รวมกันเป็นประเทศเดียว

๑.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ ๑.๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบสภาพลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมใต้ ในเชียงตุง รัฐฉาน สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์

๑.๗.๒ ทำให้ทราบปัญหาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมใต้ในเชียงตุง รัฐฉาน สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์

๑.๗.๓ ทำให้ทราบข้อเสนอแนะต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมใต้และแนวทางการพัฒนาสังคม ในเชียงตุง รัฐฉาน สาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์